

31996L0034

19.6.1996

ÚRADNÝ VESTNÍK EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

L 145/4

SMERNICA RADY 96/34/ES

z 3. júna 1996

o rámcovej dohode o rodičovskej dovolenke uzavretej medzi UNICE, CEEP a ETUC

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na dohodu o sociálnej politike, pripojenú k protokolu (č. 14) o sociálnej politike, pripojenému k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva, najmä na jej článok 4 ods. 2,

so zreteľom na návrh Komisie,

- (1) keďže na základe Protokolu o sociálnej politike členské štáty s výnimkou Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (ďalej len „členské štáty“) v snahe uberať sa cestou vyznačenou v Sociálnej charte z roku 1989 uzavreli medzi sebou dohodu o sociálnej politike;
- (2) keďže sociálni partneri môžu v súlade s článkom 4 ods. 2 dohody o sociálnej politike spoločne požiadať, aby sa dohody dosiahnuté na úrovni spoločenstva vykonávali prostredníctvom rozhodnutia Rady na návrh Komisie;
- (3) keďže odsek 16 Charty základných sociálnych práv pracovníkov v spoločenstve o rovnakom zaobchádzaní s mužmi a ženami medzi iným ustanovuje, že „je potrebné tiež rozvíjať opatrenia umožňujúce mužom a ženám zosúladiť ich pracovné a rodinné povinnosti“;
- (4) keďže Rada napriek existencii širokého konsenzu nebola schopná konať o návrhu na vypracovanie smernice o rodičovskej dovolenke z rodinných dôvodov ⁽¹⁾ v znení neskorších zmien a doplnkov z 15. novembra 1984 ⁽²⁾;
- (5) keďže sa Komisia v súlade s článkom 3 ods. 2 dohody o sociálnej politike poradila so sociálnymi partnermi o možnom smere opatrenia na úrovni spoločenstva zameranom na zosúladenie pracovného a rodinného života;
- (6) keďže Komisia, ktorá po tejto porade dospela k názoru o potrebe opatrenia na úrovni spoločenstva, s vedením a zástupcami zamestnancov znova prerokovala podstatu predpokladaného návrhu v súlade s článkom 3 ods. 3 uvedenej dohody;
- (7) keďže všeobecné medziodvetvové organizácie (UNICE, CEEP a ETUC) informovali spoločným listom z 5. júla 1995

Komisiu o svojej snahe dať podnet na postup ustanovený článkom 4 uvedenej dohody;

- (8) keďže uvedené medziodvetvové organizácie 14. decembra 1995 uzavreli rámcovú dohodu o rodičovskej dovolenke; keďže Komisii postúpili spoločnú žiadosť o uplatňovanie tejto rámcovej dohody prostredníctvom rozhodnutia, ktoré prijme Rada na návrh Komisie v súlade s článkom 4 ods. 2 uvedenej dohody;
- (9) keďže Rada v rezolúcii zo 6. decembra 1994 o niektorých aspektoch sociálnej politiky Európskej únie — príspevok k hospodárskej a sociálnej konvergencii v únii ⁽³⁾— požiadala sociálnych partnerov, aby využili možnosti uzatvárania dohôd, pretože majú spravidla bližšie k sociálnej realite a k sociálnym problémom; keďže v Madride členovia Európskej rady z tých štátov, ktoré podpísali dohodu o sociálnej politike, uvítali uzavretie tejto rámcovej dohody;
- (10) keďže zmluvné strany mali záujem uzavrieť rámcovú dohodu, ktorá by stanovila minimálne požiadavky na rodičovskú dovolenku a na pracovné voľno z dôvodu vyššej moci a ktorá by vymedzenie podmienok, za akých by sa rodičovská dovolenka poskytovala, ponechala na členské štáty a/alebo sociálnych partnerov, aby sa zohľadnila situácia v každom členskom štáte vrátane situácie v oblasti rodinnej politiky, najmä pokiaľ ide o podmienky poskytovania rodičovskej dovolenky a využívanie práva na rodičovskú dovolenku;
- (11) keďže vhodným nástrojom na vykonávanie tejto rámcovej dohody je smernica v zmysle článku 189 zmluvy; keďže táto je záväzná pre členské štáty z hľadiska výsledku, ktorý sa má dosiahnuť, ale ponecháva im voľbu formy a metód;
- (12) keďže v súlade so zásadou subsidiarity a zásadou proporcionality stanovenými v článku 3b zmluvy nemožno ciele tejto smernice dostatočne zabezpečiť na úrovni jednotlivých členských štátov a možno ich lepšie dosiahnuť na úrovni spoločenstva; keďže táto smernica sa obmedzuje len na minimum potrebné na dosiahnutie týchto cieľov a nepresahuje rámec, ktorý je potrebný na naplnenie tohto účelu;

⁽¹⁾ Ú. v. ES C 333, 9.12.1983, s. 6.

⁽²⁾ Ú. v. ES C 316, 27.11.1984, s. 7.

⁽³⁾ Ú. v. ES C 368, 23.12.1994, s. 6.

- (13) keďže Komisia vypracovala svoj návrh smernice prihlasujúcej na zastupiteľský status zmluvných strán, ich mandát a zákonnosť ustanovení rámcovej dohody, ako aj na súlad s príslušnými ustanoveniami týkajúcimi sa malých a stredných podnikov;
- (14) keďže Komisia v súlade so svojim oznámením zo 14. decembra 1993, týkajúcim sa vykonávania Protokolu o sociálnej politike, informovala Európsky parlament prostredníctvom textu rámcovej dohody, ku ktorému pripojila svoj návrh smernice a dôvodové memorandum;
- (15) keďže Komisia informovala aj Hospodársky a sociálny výbor prostredníctvom textu rámcovej dohody, ku ktorému pripojila svoj návrh smernice a dôvodové memorandum;
- (16) keďže doložka 4 bod 2 rámcovej dohody stanovuje, že vykonávanie ustanovení tejto dohody nezakladá opodstatnené dôvody na zníženie všeobecnej úrovne ochrany poskytovanej pracovníkom v oblasti, na ktorú sa vzťahuje táto dohoda. To sa nevzťahuje na právo členských štátov a/alebo sociálnych partnerov prijímať rôzne zákonné, regulačné alebo zmluvné opatrenia s prihliadnutím na meniace sa okolnosti (vrátane zavedenia nepreoditeľnosti), pokiaľ sú splnené minimálne požiadavky ustanovené touto dohodou;
- (17) keďže Charta základných sociálnych práv pracovníkov spoločenstva uznáva význam boja proti všetkým formám diskriminácie, najmä z dôvodu pohlavia, farby pleti, rasy, presvedčenia a vyznania;
- (18) keďže článok F ods. 2 Zmluvy o Európskej únii ustanovuje, že „únia rešpektuje základné ľudské práva, ktoré zaručuje Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaný v Ríme 4. novembra 1950 a ktoré vyplývajú z ústavných tradícií členských štátov, ako základných princípov práva spoločenstva“;
- (19) keďže členské štáty môžu na základe spoločnej žiadosti poveriť zavedením tejto smernice sociálnych partnerov za predpokladu, že podniknú všetky potrebné opatrenia, aby mohli výsledky uložené touto smernicou zabezpečiť;
- (20) keďže vykonávanie rámcovej smernice prispieva k dosiahnutiu cieľov stanovených v článku 1 dohody o sociálnej politike,

PRIJALA TÚTO SMERNICU:

Článok 1

Vykonávanie rámcovej dohody

Cieľom tejto smernice je zaviesť pripojenú rámcovú dohodu o rodičovskej dovolenke, uzavretú 14. decembra 1995 medzi všeobecnými medziodvetvovými organizáciami (UNICE, CEEP a ETUC).

Článok 2

Záverečné ustanovenia

1. Členské štáty prijímajú zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do 3. júna 1998 alebo najneskôr do tohto termínu zabezpečia, aby sociálni partneri zaviedli potrebné opatrenia na základe dohody, pričom členské štáty sú povinné prijať všetky potrebné opatrenia na to, aby mohli výsledky uložené touto smernicou kedykoľvek garantovať. Okamžite o tom informujú Komisiu.

2. Členské štáty môžu toto obdobie predĺžiť maximálne o jeden rok, ak je to potrebné vzhľadom na osobitné ťažkosti alebo na vykonávanie prostredníctvom kolektívnej zmluvy.

O takýchto okolnostiach musia okamžite informovať Komisiu.

3. Keď členské štáty prijímajú tieto opatrenia, tieto budú obsahovať odkaz na túto smernicu alebo budú doplnené o takýto odkaz pri príležitosti ich úradného uverejnenia. Spôsob, akým sa tento odkaz vykoná, určia členské štáty.

Článok 3

Táto smernica je adresovaná členským štátom.

V Luxemburgu 3. júna 1996

Za Radu

predseda

T. TREU

PRÍLOHA

RÁMCOVÁ DOHODA O RODIČOVSKÉJ DOVOLENKE

PREAMBULA

Pripojená rámcová dohoda predstavuje záväzok UNICE, CEEP a ETUC stanoviť minimálne požiadavky na rodičovskú dovolenku a pracovné voľno z dôvodu vyššej moci ako dôležitého prostriedku na zosúládovanie pracovného a rodinného života a podporu rovnakých príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami.

ETUC, UNICE a CEEP žiadajú Komisiu, aby túto rámcovú dohodu predložila Rade s cieľom prijať rozhodnutie Rady, ktorým by sa tieto minimálne požiadavky stali záväzné v členských štátoch Európskeho spoločenstva s výnimkou Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska.

I. VŠEOBECNÉ ÚVAHY

1. So zreteľom na dohodu o sociálnej politike, pripojenú k protokolu o sociálnej politike, pripojenému k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva, najmä na jej články 3 ods. 4 a 4 ods. 2;
2. keďže článok 4 ods. 2 dohody o sociálnej politike stanovuje, že zmluvy uzavreté na úrovni spoločenstva sa na základe spoločnej žiadosti zmluvných strán vykonávajú prostredníctvom rozhodnutia Rady na návrh Komisie;
3. keďže Komisia oznámila svoj úmysel navrhnúť opatrenie spoločenstva na zosúládanie pracovného a rodinného života;
4. keďže Charta základných sociálnych práv spoločenstva v bode 16 upravujúcom rovnaké zaobchádzanie stanovuje, že je potrebné tiež rozvíjať opatrenia, umožňujúce mužom a ženám zosúladiť ich pracovné a rodinné povinnosti;
5. keďže v rezolúcii Rady zo 6. decembra 1994 sa uznáva, že účinná politika rovnakých príležitostí predpokladá globálnu integrovanú stratégiu, ktorá by umožnila lepšiu organizáciu pracovného času a vyššiu flexibilitu, ako aj ľahší návrat do pracovného života, a konštatuje dôležitú úlohu oboch sociálnych partnerov v tejto oblasti a pri vytváraní možností, aby muži a ženy mohli zosúladiť svoje pracovné úlohy s rodinnými povinnosťami;
6. keďže opatrenia na zosúládanie pracovného a rodinného života by mali stimulovať zavádzanie nových pružných metód organizácie práce a času, ktoré lepšie zodpovedajú meniacim sa potrebám spoločnosti a ktoré by mali prihliadať na potreby podnikov aj pracovníkov;
7. keďže rodinná politika by sa mala posudzovať v kontexte demografických zmien, účinkov starnutia obyvateľstva, preklenutia generacej priepasti a podpory účasti žien na trhu práce;
8. keďže mužov treba povzbudzovať k tomu, aby preberali rovnaký diel rodinných povinností, napríklad povzbudzovať ich na využívanie rodičovskej dovolenky prostredníctvom opatrení, ako sú programy na zvyšovanie ich uvedomenia;
9. keďže táto dohoda je rámcovou dohodou, ktorá stanovuje minimálne požiadavky a ustanovenia týkajúce sa rodičovskej dovolenky, odlišnej od materskej dovolenky, ako aj pracovné voľno z dôvodu vyššej moci, pričom stanovenie podmienok na vznik nároku a podrobné pravidlá uplatňovania ponecháva na členské štáty a sociálnych partnerov tak, aby sa prihliadlo na situáciu v jednotlivých členských štátoch;

10. keďže členské štáty by mali zabezpečiť zachovanie nárokov na vecné dávky z nemocenského poistenia počas minimálnej doby rodičovskej dovolenky;
11. keďže členské štáty by tam, kde je to vhodné z hľadiska vnútroštátnych podmienok a s prihliadnutím na rozpočtovú situáciu, mali uvažovať aj o zachovaní nároku na príslušné dávky sociálneho zabezpečenia počas minimálnej doby rodičovskej dovolenky;
12. keďže táto dohoda berie do úvahy potrebu posilniť požiadavky na sociálnu politiku, zvýšiť konkurencieschopnosť ekonomiky spoločnosti a vyhnúť sa ukladaniu správnych, finančných a právnych obmedzení spôsobom, ktorý by brzdil vytváranie a rozvoj malých a stredných podnikov;
13. keďže sociálni partneri môžu najlepšie nájsť riešenia, ktoré zodpovedajú potrebám zamestnávateľov a pracovníkov, musia pri vykonávaní a uplatňovaní tejto dohody mať osobitnú úlohu,

SIGNATÁRSKE STRANY SA DOHODLI TAKTO:

II. OBSAH

Doložka 1: Účel a pôsobnosť

1. Táto dohoda stanovuje minimálne požiadavky, ktorých cieľom je uľahčiť zosúladenie rodičovských a pracovných povinností pracujúcich rodičov.
2. Táto dohoda sa vzťahuje na všetkých pracovníkov a pracovníčky, ktorí majú pracovnú zmluvu alebo pracovnoprávny vzťah vymedzený zákonom, kolektívnymi zmluvami alebo existujúcou praxou v danom členskom štáte.

Doložka 2: Rodičovská dovolenka

1. Podľa doložky 2.2 táto dohoda poskytuje pracovníkom a pracovníčkam individuálne právo na rodičovskú dovolenku z dôvodov narodenia alebo adopcie dieťaťa, aby im bolo umožnené starať sa o toto dieťa počas obdobia najmenej troch mesiacov až do veku, ktorý určia členské štáty a/alebo sociálni partneri, najviac však do veku 8 rokov.
2. Účastníci tejto dohody zastávajú názor, že právo na rodičovskú dovolenku podľa doložky 2.1 by sa malo v zásade poskytovať ako neprenosné, aby sa podporili rovnaké príležitosti a rovnaké zaobchádzanie s mužmi a ženami.
3. Podmienky prístupu k rodičovskej dovolenke a podrobné pravidlá jej poskytovania vymedzí zákon a/alebo kolektívna zmluva v členských štátoch, pričom sa musia rešpektovať minimálne požiadavky uvedené v tejto dohode. Členské štáty a/alebo sociálni partneri môžu najmä:
 - a) rozhodnúť, či sa rodičovská dovolenka poskytuje v rozsahu maximálneho pracovného času alebo jeho časti, po častiach alebo v podobe systému „časového kreditu“;
 - b) podmieniť nárok na rodičovskú dovolenku odpracovaním určitého času a/alebo určitou dĺžkou zamestnania, ktorá nesmie presiahnuť jeden rok;
 - c) prispôbiť podmienky vzniku nároku na rodičovskú dovolenku a podrobné pravidlá jej poskytovania osobitným okolnostiam súvisiacim s adopciou;
 - d) určiť časový predstih, s akým musí pracovník podať žiadosť zamestnávateľovi pri uplatňovaní svojho práva na poskytnutie rodičovskej dovolenky, v ktorej stanoví začiatok tejto dovolenky a jej skončenie;
 - e) vymedziť okolnosti, za akých zamestnávateľ, po poradách uskutočnených v súlade s vnútroštátnym právom, kolektívnymi zmluvami a praxou, môže odložiť poskytnutie rodičovskej dovolenky z opodstatnených dôvodov súvisiacich s prevádzkou podniku (napr. ak má práca sezónny charakter, ak v lehote od podania žiadosti nemožno nájsť náhradu, ak v rovnakom čase požiada o rodičovskú dovolenku veľký počet pracovníkov, ak konkrétna funkcia má strategický význam). Akýkoľvek problém súvisiaci s uplatňovaním tohto ustanovenia by sa mal riešiť v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi, kolektívnymi zmluvami a praxou;
 - f) popri bode e) navyše povoliť osobitné dohody zamerané na uspokojenie prevádzkových a organizačných potrieb malých podnikov.

4. Aby sa pracovníkom umožnil výkon ich práva na rodičovskú dovolenku, členské štáty a/alebo sociálni partneri prijímú v súlade s vnútroštátnym právom, kolektívnymi zmluvami alebo praxou potrebné opatrenia na ochranu pracovníkov pred prepustením z dôvodu podania žiadosti alebo čerpania rodičovskej dovolenky.
5. Po skončení rodičovskej dovolenky majú pracovníci právo vykonávať tú istú prácu alebo ak to nie je možné, rovnocennú alebo podobnú prácu, ktorá je v súlade s ich pracovnou zmluvou alebo pracovnoprávnym vzťahom.
6. Práva, na ktoré pracovník mal alebo na ktoré sa mu tvoril nárok v čase začatia rodičovskej dovolenky, sa zachovávajú v existujúcom rozsahu až do konca rodičovskej dovolenky. Po skončení rodičovskej dovolenky tieto práva platia vrátane akýchkoľvek ich zmien vyplývajúcich z vnútroštátnych právnych predpisov, kolektívnych zmlúv alebo praxe.
7. Členské štáty a/alebo sociálni partneri vymedzia status pracovnej zmluvy alebo pracovnoprávneho vzťahu počas rodičovskej dovolenky.
8. Všetky záležitosti súvisiace so sociálnym zabezpečením vo vzťahu k tejto dohode riešia a rozhodujú o nich členské štáty v súlade s vnútroštátnym právom, s prihliadnutím na dôležitosť zachovania nárokov na ochranu zo sociálneho zabezpečenia v rámci rozličných systémov, najmä na zdravotnú starostlivosť.

Doložka 3: Pracovné voľno z dôvodu vyššej moci

1. Členské štáty a/alebo sociálni partneri prijímú v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi, kolektívnymi zmluvami a/alebo praxou potrebné opatrenia na poskytnutie práva na pracovné voľno pracovníkom z dôvodu vyššej moci pri naliehavých rodinných dôvodoch v prípadoch choroby alebo úrazu, kde je bezprostredná prítomnosť pracovníka nevyhnutná.
2. Členské štáty a/alebo sociálni partneri môžu špecifikovať podmienky prístupu a podrobné pravidlá uplatňovania doložky 3.1 a obmedziť tento nárok na určitý rozsah v priebehu roka a/alebo na jednotlivé prípady.

Doložka 4: Záverečné ustanovenia

1. Členské štáty môžu uplatňovať alebo zaviesť ustanovenia, ktoré sú výhodnejšie ako ustanovenia tejto dohody.
2. Vykonávanie ustanovení tejto dohody nie je opodstatneným dôvodom na zníženie všeobecnej úrovne ochrany poskytovanej pracovníkom v oblasti, na ktorú sa vzťahuje táto dohoda. To sa nevzťahuje na práva členských štátov a/alebo sociálnych partnerov vypracovať iné zákonné, regulačné alebo zmluvné opatrenia s prihliadnutím na meniace sa okolnosti (vrátane zavedenia neprevoditeľnosti), pokiaľ sú splnené minimálne požiadavky ustanovené v tejto dohode.
3. Táto dohoda sa nevzťahuje na práva sociálnych partnerov uzatvárať dohody na vhodnej úrovni vrátane európskej, ktorými prispôbia alebo doplnia ustanovenia tejto dohody tak, aby zohľadnili osobitné okolnosti.
4. Členské štáty prijímú zákony, iné predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s rozhodnutím Rady do dvoch rokov od jeho prijatia alebo zabezpečia, aby do konca tohto obdobia potrebné opatrenia prijali sociálni partneri ⁽¹⁾ cestou vzájomnej dohody. V prípade potreby môžu členské štáty vzhľadom na osobitné ťažkosti alebo vykonávanie prostredníctvom kolektívnej zmluvy predĺžiť dobu potrebnú na dosiahnutie súladu s týmto rozhodnutím najviac o jeden rok.
5. Prevencia a riešenie sporov a sťažností vyplývajúcich z uplatňovania tejto dohody sa zabezpečuje v súlade s vnútroštátnym právom, kolektívnymi zmluvami a praxou.
6. Bez toho, aby boli dotknuté úlohy Komisie, vnútroštátnych súdov a Súdneho dvora, každú vec, týkajúcu sa výkladu tejto dohody na európskej úrovni, by v prvom stupni mala Komisia postúpiť zmluvným stranám, ktoré poskytnú svoje stanovisko.
7. Signatárske strany preskúmajú uplatňovanie tejto dohody po piatich rokoch odo dňa prijatia rozhodnutia Rady, ak o to požiada jedna zo strán tejto dohody.

⁽¹⁾ V zmysle článku 2 ods. 4 dohody o sociálnej politike.

V Bruseli 14. decembra 1995

Fritz VERZETNITSCH,
prezident ETUC

Antonio Castellano AUYANET,
prezident CEEP

Francois PERIGOT,
B-1040 Brusel

Emilio GABAGLIO,
generálny tajomník

Roger GOURVŽAES,
generálny tajomník

Zygmunt TYSZKIEWICZ,
generálny tajomník

ETUC
BldEmileJacqmain 155
B-1210 Brusel

CEEP
Ruede la Charité 15
B-1040 Brusel

UNICE
RueJosephII 40
B-1040 Brusel
